

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3Cdo/231/2019
Identifikačné číslo spisu:	1110234974
Dátum vydania rozhodnutia:	21.01.2021
Meno a priezvisko:	Mgr. Dušan Čimo
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2021:1110234974.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne Q.. K. Ď., trvale bytom v A., S. XX, zastúpenej Advokátskou kanceláriou ŠČURY, s. r. o., so sídlom v Čadci, M. R. Štefánika 2618, proti žalovanej KOOPERATIVA poisťovňa, a. s. Vienna Insurance Group, so sídlom v Bratislave, Štefanovičova 4, o 510.30 € s príslušenstvom, vedenom Okresným súdom Bratislava I pod sp. zn. 7C/157/2010, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 11. júla 2018 sp. zn. 10 Co 16/2017, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 11. júla 2018 sp. zn. 10 Co 16/2017 z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Bratislave (ďalej tiež len „odvolací súd“) na odvolania oboch strán sporu zhora označeným rozsudkom I. podľa § 388 Civilného sporového poriadku (zákona č. 160/2015 Z. z. v znení zákona č. 87/2017 Z. z. a dnes už i zákona č. 350/2018 Z. z., ďalej tiež len „C. s. p.“) zmenil rozsudok Okresného súdu Bratislava I (ďalej tiež len „súd prvej inštancie“) z 9. mája 2016 č. k. 7 C 157/2010-205 v časti veci samej prevažne vyhovujúcej žalobe tak, že žalobu zamietol; II. v časti veci samej zamietajúcej žalobu o časť úrokov z omeškania rovnaký rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 387 ods. 1 C. s. p. potvrdil; III. aj vo výroku ukladajúcom žalovanej povinnosť zaplatiť žalobkyni „trovy“ (správne „náhradu trov“) konania v sume 135,60 € do 3 dní rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 388, § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 C. s. p. zmenil priznaním žalovanej nároku na náhradu trov konania pred súdom prvej inštancie v rozsahu 100 % a IV. žalovanej priznal tiež nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100% (tu s odkazom na ustanovenia § 396 ods. 1, § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 C. s. p.). Takéto svoje rozhodnutie odôvodnil (pokiaľ šlo o zmeňujúce rozhodnutie vo veci samej) právne ustanoveniami § 101 Občianskeho zákonníka (zákona č. 40/1964 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení, ďalej tiež len „O. z.“) i s odkazmi na §§ 104, 107 a 563, § 801 ods. 2 a § 803 ods. 2 O. z. a § 1 ods. 1 a 2 zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov (v znení účinnom v čase zániku poistenia), v tomto prípade aj s odkazmi na § 9 ods. 4 a § 11 ods. 10 tohto zákona a napokon tiež odkazmi na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej tiež len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) sp. zn. 4 Cdo 190/2014 a judikát R 28/1984; vecne potom názorom o

premlčaní práva žalobkyne (resp. tu pre nadobudnutie žalovanej pohľadávky žalobkyňou postúpením už jej právneho predchodcu v osobe A. J. W. D.) uplynutím dňa 2. februára 2009 (pri možnosti po prvý raz právo uplatniť už 2. februára 2006 ako deň nasledujúci po zániku poisťnej zmluvy a existencii všeobecnej trojročnej premlčacej doby pre úpravu povinnosti poisťovne plniť v osobitnom zákone), pričom žaloba bola podaná až 16. augusta 2010.

2. Proti takémuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa (ďalej tiež „dovolatelka“) dovolanie s návrhom na zrušenie rozsudku a vrátenie veci odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania vyvodzovala z ustanovenia § 420 písm. f/ C. s. p., namietajúc, že odvolací súd jej nesprávnym procesným postupom znemožnil výkon procesných práv v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Postupom zakladajúcim vytýkanú tzv. zmätočnosťnú vadu bolo nedržanie sa odvolacím súdom odvolacích dôvodov žalovanej (v rozpore so zákonnou povinnosťou podľa § 380 ods. 1 C. s. p. pri nevysvetlení odchýlenia sa od takej úpravy), nevysvetlenie ním podradenia jeho postupu v konaní pod ustanovenie § 384 ods. 1 C. s. p. ani predbežného právneho posúdenia (prekvapivosť), neprimeranosť odôvodnenia rozhodnutia a tiež nesprávne právne posúdenie jedného z vykonaných dôkazov (listu žalovanej z 3. septembra 2007).

3. Žalovaná navrhla dovolanie odmietnuť, resp. ho zamietnuť, keď podľa nej odvolací súd sa vytýkanej tzv. zmätočnosťnej vady nedopustil a ak by aj dovolací súd bol iného názoru, dovolanie podľa nej neobstojí vecne (pre správnosť rozhodnutia o zamietnutí žaloby).

4. V prejednávanej veci konanie začalo a aj súd prvej inštancie stihol rozhodnúť ešte za účinnosti skoršej úpravy procesného práva, teda Občianskeho súdneho poriadku (zákon č. 99/1963 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení, ďalej tiež len „O. s. p.“). Odvolací súd však rozhodoval už v režime C. s. p. (po 1. júli 2016) a takto logicky i dovolacie konanie mohlo začať až po nadobudnutí účinnosti súboru právnych predpisov tvoriacich súčasť rekodifikácie procesného práva (okrem C. s. p. tiež Civilný mimosporový poriadok - zákon č. 161/2015 Z. z., Správny súdny poriadok - zákon č. 162/2015 Z. z. a zákon č. 125/2016 Z. z. o niektorých opatreniach súvisiacich s prijatím Civilného sporového poriadku, Civilného mimosporového poriadku a Správneho súdneho poriadku a o zmene a doplnení niektorých zákonov). Aj prípustnosť dovolania, rovnako ako jeho opodstatnenosť, preto už bolo treba posudzovať podľa ustanovení C. s. p.

5. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 C. s. p.) po zistení, že dovolanie podala včas (§ 427 ods. 1 C. s. p.) strana, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 C. s. p.) a to za splnenia podmienky jej zastúpenia i spisania dovolania na to určenou osobou [§ 429 ods. 1 C. s. p. v spojení s príslušnými ustanoveniami zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov, v znení neskorších zmien a doplnení], ktoré inak v tejto veci pre nikým nespochybňované dovolateľkino vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa ani nebolo nevyhnutné (§ 429 ods. 2 písm. a/ C. s. p.) skúmal predovšetkým bez pojednávania (§ 443, časť vety pred bodkočiarkou C. s. p.) prípustnosť dovolania. Dospel pritom k záveru, že dovolanie treba považovať za prípustné a zároveň i za dôvodné.

6. V danom prípade dovolateľka prípustnosť svojho dovolania vyvodzovala z ustanovenia § 420 písm. f/ C. s. p.

7. Podľa § 420 C. s. p. dovolaním možno napadnúť každé rozhodnutie odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. Žalobkyňa dovolaním tvrdila postihnutie konania tzv. zmätočnosťnou vadou podľa písmena f/ práve odcitovaného ustanovenia, vidiac znemožnenie výkonu svojich procesných práv v miere odôvodňujúcej záver o porušení práva na spravodlivý proces hneď v niekoľkých počínaniach, resp. opomenutiach odvolacieho súdu (tak ako sú vypočítané pod 2. zhora).

9. K namietanému porušeniu práva na spravodlivý súdny proces sa žiada uviesť, že je jedným zo základných práv a do obsahu tohto práva patrí viacero samostatných subjektívnych práv a princípov. Podstatou tohto práva je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa ich práv na nezávislom a

neustrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Odňatím možnosti konať pred súdom (o ktoré tu vo svojej podstate a inak aj v zmysle terminológie skoršej úpravy procesného práva ide) sa rozumie postup súdu, ktorým znemožnil strane realizáciu procesných práv zaručovaných mu či už v C. s. p. alebo iným predpisom procesného práva (napr. právo zúčastniť sa pojednávania, robiť prednesy, navrhovať dôkazy, vyjadrovať sa k vykonaným dôkazom, vykonávať práva a povinnosti strany sporu prostredníctvom zvoleného zástupcu, právo na presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia, právo na doručenie odvolania, právo vyjadriť sa k podanému odvolaniu, právo na doručenie vyjadrenia k odvolaniu a pod.).

10. Podľa § 380 C. s. p. (ustanovenia zákona výslovne nadpísaného „Viazanosť odvolacími dôvodmi“) odvolací súd je odvolacími dôvodmi viazaný (odsek 1) a na vady, ktoré sa týkajú procesných podmienok, prihliadne odvolací súd, aj keď neboli v odvolacích dôvodoch uplatnené (odsek 2).

11. Podľa § 363 C. s. p. v odvolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh).

12. Podľa § 365 ods. 1 C. s. p. (tu inak ustanovenia nazvaného „Odvolacie dôvody“) odvolanie možno odôvodniť len tým, že a/ neboli splnené procesné podmienky, b/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, c/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, d/ konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, e/ súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností, f/ súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, g/ zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené, alebo h/ rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Podľa odseku 3 rovnakého zákonného ustanovenia odvolacie dôvody a dôkazy na ich preukázanie možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie odvolania.

13. Z práve odcitovaných ustanovení vyplýva, že súčasťou aktuálnej úpravy odvolacieho konania v podmienkach civilného sporového procesu, založenej na princípe neúplnej apelácie, je (inak rovnako ako už aj za účinnosti O. s. p., v tejto súvislosti pre prípad záujmu porovnaj tiež ustanovenia § 205 a § 212 ods. 1 O. s. p.) povinnosť odvolateľa v odvolaní vymedziť (sformulovať) - ako jednu zo zákonných náležitostí odvolania - dôvody, pre ktoré sa rozhodnutie súdu prvej inštancie považuje za nesprávne (pre ktoré dôvody zákonodarca už tradične používa pomenovanie „odvolacie dôvody“). Odrazom splnenia si takejto povinnosti odvolateľa a vyhodnotenia jeho odvolania odvolacím súdom za vecne prejednatel'né (rozumej bez väd brániacich vecnému vyriešeniu odvolaním nastoleného problému) je potom viazanosť odvolacieho súdu odvolacími dôvodmi, ktorou zásadne treba rozumieť možnosť odvolacieho súdu zaoberať sa v konaní o odvolaní výlučne tými dôvodmi, ktoré odvolateľ v odvolaní uviedol. Jedinou zákonom pripustenou výnimkou z tohto pravidla je prihliadanie odvolacím súdom ex officio (z tzv. úradnej povinnosti súdu a aj bez namietania odvolaním) na existenciu väd týkajúcich sa procesných podmienok. Úprava výnimky tu má pritom svoju logickú príčinu v potrebe zamedzenia stavu, pri ktorom by mal odvolací súd povinnosť ponechať bez povšimnutia aj prípady tých najzávažnejších procesných nedostatkov, brániacich spravidla vydaniu nielen formálne, ale aj materiálne právoplatného a ďalej nespochybniteľného súdneho rozhodnutia, ktoré by sa následne mohlo stať aj vykonateľným.

14. Hoci úprava odvolacieho konania na rozdiel od úpravy konania dovolacieho I. nerozlišuje medzi odvolacími dôvodmi a dôvodmi prípustnosti dovolania (tu zjavne najmä preto, že posudzovanie prípustnosti odvolania nie je vecou súdu, ale predmetom pomerne jednoznačnej právnej úpravy, pripúšťajúcej až na pár výnimiek odvolania proti všetkým rozsudkom súdov prvej inštancie a naopak výslovne vypočítavajúcej prípady uznesení, napadnuteľných za pomoci opravného prostriedku, o ktorom je reč - v tejto súvislosti porovnaj tiež §§ 355 až 357 C. s. p.) a II. výslovne nezakotvuje aj povinnosť odvolateľa vymedziť uplatnený odvolací dôvod (tu rozumej naplniť konkrétnym obsahom, primeraným okolnostiam konkrétneho prípadu dikciu toho - ktorého písmena § 365 ods. 1 C. s. p.), s ktorou (povinnosťou dovolateľa) úprava dovolacieho konania naopak počíta (v tejto súvislosti porovnaj § 431 ods. 2 a § 432 ods. 2 C. s. p.), ani zákonnú úpravu taxatívneho výpočtu uplatniteľných odvolacích dôvodov nejde korektne interpretovať tak, žeby jej zodpovedala (mala byť postačujúcou) či už reprodukcia jednotlivých (resp. za určitých okolností aj všetkých) častí ustanovenia § 365 ods. 1 C. s. p. alebo len púhe odkazy na jednotlivé písmená paragrafu, teda aj bez vecného vymedzenia rámca, v

ktorom sa odvolateľ pri svojich úvahách o zaťažení konania pred súdom prvej inštancie určitou nesprávnosťou pohybuje. Aj tu totiž treba vychádzať z leitmotívu rekodifikácie civilného sporového procesu, ktorým je posilnenie zodpovednosti strán sporu za jeho výsledok, spojené s vykázaním súdu do roly mu prináležiacej, teda do roly istého arbitra stojaceho nad stranami, ktorému principiálne neprináleží niektorej strane pomáhať. Práve preto je nevyhnutné trvať aj na tom, aby odvolateľ úmerne povahe ním uplatneného odvolacieho dôvodu uviedol, v čom konkrétne má spočívať tvrdená a zákonom len v rovine zovšeobecnenia pomenovaná nesprávnosť (či už týkajúca sa procesných podmienok alebo procesnej stránky veci v širšom slova zmysle, kvality a podloženosti skutkových zistení a/alebo prípadných dosiaľ nevyužitých a stále využiteľných rezerv v prostriedkoch procesného útoku, resp. obrany alebo právneho posúdenia veci). Záujem na opačnom výklade by totiž nezodpovedal založeniu civilného sporového procesu na prejednávacej zásade, ale znamenal návrat k vyšetrovacej zásade nútiacej súd hľadať všetko, čo môže strane sporu (jednej i druhej bez ohľadu na jej prípadnú nečinnosť) pomôcť.

15. Pri vyjdení zo všetkého dosiaľ uvedeného potom bolo treba prisvedčiť dovolateľke hneď v prvej z jej dovolacích námietok, podľa ktorej sa odvolací súd pri rozhodovaní napadnutým rozsudkom najmä úpravou z ustanovenia § 380 C. s. p. neriadil.

16. I keď z obsahupisu treba považovať za nesporné, že žalovaná sa v konaní bránila námietkou premĺčania žalobou uplatneného práva, ktorú vzniesla na pojednávaní 18. augusta 2014 (tu porovnaj napr. konštatovanie odvolacieho súdu z druhej časti bodu 2 odôvodnenia na strane 3 písomného vyhotovenia jeho rozsudku), rovnako mimo akúkoľvek pochybnosť je tu i to, že v odvolaní proti rozsudku súdu prvej inštancie, o ktorom bolo rozhodované napadnutým rozsudkom, už táto strana sporu na takomto svojom prostriedku procesnej obrany už nezotrvala, resp. ho tam nezopakovala (nech aj len ako jeden z viacerých dôvodov, pre ktoré by mal byť rozsudok súdu prvej inštancie vyhovujúci žalobe nesprávnym) a odvolací súd stavajúci pri odôvodňovaní prevažnej zmeny rozsudku súdu prvej inštancie vo veci samej práve na túto obraznú kartu naozaj nevysvetlil, prečo podľa neho malo byť akceptovateľným nedržanie sa zásady jeho viazanosti odvolacími dôvodmi (tu rozumej tými uplatnenými žalovanou, ktorej jedinej mohol byť záver o premĺčaní práva na prospech). Rovnako je potom pravdou tiež to, že odvolací súd predtým, než rozhodol napadnutým rozsudkom, neoboznámil strany sporu s predbežným právnym posúdením veci (vrátane úvahy o dôvodnosti žalovanou vznesenej námietky premĺčania).

17. Za takéhoto stavu vecí už kombinácia týchto dvoch pochybení odvolacieho súdu (presnejšie vybočenia z rámca medzi § 380 ods. 1 O. s. p. bez poskytnutia vysvetlenia pre taký postup a opomenutia uviesť predbežné právne posúdenie) bola takou formou jeho pomoci jednej strane sporu, ktoré druhú stranu (dovolateľku) vykázalo do roly púhej štatistiky a znemožnilo jej účinne uplatňovať jej patriace procesné práva v miere (intenzite), pri ktorej už nemožno hovoriť o zachovaní práva na spravodlivý proces. Takýto záver bol namieste navzdory tomu, že pri ostatných z vyššie priblížených dovolacích námietok dovolateľky na konštatovanie spôsobenia aj nimi tzv. zmätočnostnej vady podľa § 420 písm. f/ C. s. p. odvolací súd nevidel dôvod.

18. Dovolaciemu súdu preto za takéhoto stavu vecí neostalo iné, než rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1 C. s. p. v spojení s § 450 C. s. p.). V zhode s dovolacím návrhom takto vznikol dôvod naložiť len s rozsudkom odvolacieho súdu, pretože len jemu a konaniu odvolacieho súdu predchádzajúcemu takémuto rozhodnutiu šlo pričítať výskyt dovolaním opodstatnene vytknutej vady podľa § 420 písm. f/ C. s. p. a pre založenie rozhodnutia odvolacieho súdu ako celku na dôvode vymykajúcom sa odvolacím dôvodom z odvolania žalovanej a závislosť oboch tzv. náhradových výrokov rozsudku na jeho výrokoch vo veci samej zrušiť ho bolo potrebné ako celok (napriek tomu, že u časti úrokov z omeškania žalobu zamietol už súd prvej inštancie a to z iného než odvolacím súdom použitého dôvodu).

19. V novom rozhodnutí bude rozhodnuté znova o trovách pôvodného konania aj dovolacieho konania skončeného týmto uznesením (§ 453 ods. 3 C. s. p.).

20. Toto uznesenie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.